

ประเทศไทยกับการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

รวบรวมและจัดทำโดย
นางสาวลดาวัลย์ ไยมณี
นิติกรชำนาญการ
สำนักกฎหมาย

จากการสำรวจผลการศึกษาศึกษาการเตรียมความพร้อมการผลิตกำลังคนสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษาของ รศ.ดร.นันทนา คชเสนี ผู้อำนวยการบริหารเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเกี่ยวกับทัศนคติและการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยสำรวจจากนักศึกษาจำนวน 2,1701 คน จากมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ผลปรากฏว่า ประเทศไทยมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนอยู่อันดับสุดท้าย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยยังไม่มีความรู้ถึงความเป็นพลเมืองอาเซียนเท่าที่ควร (หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก, 2554) ดังนั้น เมื่อประเทศไทยต้องก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทุกภาคส่วนของประเทศจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีความรู้ ความเข้าใจ และมีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อรองรับบริบทการทำงานแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น

รัฐบาลชุดปัจจุบันได้วางนโยบายรองรับการก้าวสู่เป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นการสร้างสามัคคีและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียน พร้อมกับการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ และเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนในประเทศเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมและวัฒนธรรม (คณะรัฐมนตรี 2554 : 38) สำหรับงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการฟื้นฟูความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค เพื่อกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน สนับสนุนการพัฒนา นโยบาย ยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง ตลอดจนการเสริมสร้างเครือข่ายด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมกับประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งในรูปแบบการเยือนของผู้นำระดับสูงของประเทศ การดำเนินความร่วมมือทวิภาคี ควบคู่กับการส่งเสริมกิจกรรมทางการทูตในระดับประชาชน และการสร้างความเข้าใจและตระหนักรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในทุกภาคส่วน (มติชนออนไลน์, 2554)

นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้กล่าวถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาอาเซียนไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ ในที่นี้จะขอยกมาแสดงให้เห็นพอสังเขปเพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาของประเทศไทย ดังนี้

เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน	- ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค	- ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจในระยะยาว จากผลกระทบในด้านความมั่นคงแห่งชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค

เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
		<p>โดยที่</p> <p>(1) พัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเสรีและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน การจัดระบบแรงงานต่างด้าว และการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ชัดเจน ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล</p> <p>(2) เตรียมพร้อมรับภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน โดยพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือภายในภูมิภาค เพื่อพร้อมรับมือเหตุการณ์ฉุกเฉินและภัยทางธรรมชาติ โดยการสร้างความยืดหยุ่นทางธุรกิจ เร่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อปกป้องธุรกิจ การค้า และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>(3) ร่วมมือในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคภัยประเภทที่เกิดขึ้นใหม่ในโลก โดยสร้างศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับการดูแลด้านสาธารณสุข รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ</p>
<p>ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน</p>	<p>-ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน</p> <p>- ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความ</p>	<p>-สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางความคิดและค่านิยม และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประชาคมอาเซียนร่วมกัน</p> <p>- ยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการด้านสาธารณสุข ทั้งบุคลากรและ</p>

เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	<p>มั่นคงในภูมิภาค</p> <p>- ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน</p>	<p>มาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาค (Medical Hub)</p> <p>- เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและทักษะด้านภาษาเพื่อเตรียมความพร้อมของแรงงานไทยเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียน โดยไทยมีบทบาทนำในอาเซียนร่วมกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพ</p> <p>- การพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มอาเซียน เพื่อประโยชน์ร่วมกันโดยเฉพาะความร่วมมือในการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัว รวมทั้งการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างยั่งยืน อาทิ ด้านทรัพยากรน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนสร้างแนวร่วมเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศด้านการค้า การลงทุน และสิ่งแวดล้อม</p>
<p>ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p>	<p>-ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน</p>	<p>- จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีด้านแรงงานภายใต้กรอบความร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเร่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้มีการนำคุณวุฒิวิชาชีพไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้แรงงานมีสมรรถนะและมีเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ชัดเจน และนำไปประเมินค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับความรู้ ทักษะอาชีพ และประสบการณ์ ตามกลไกตลาด</p> <p>- เตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลดผลกระทบที่จะเข้ามา พร้อมกับการเข้า</p>

เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	<p>- ยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน</p>	<p>ออกของแรงงานอย่างเสรี สร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการออกไปทำงานต่างประเทศ ยกย่องทักษะด้านอาชีพ และทักษะด้านภาษาควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมจากผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี</p> <p>- เร่งบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานการจ้างงาน การคุ้มครองแรงงาน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน</p> <p>- สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำ อันเป็นผลจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรี โดยสนับสนุนการปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกรไทย สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้ตามมาตรฐาน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยอาหารของสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้า เพื่อป้องกันสินค้าที่มีคุณภาพไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและอาหารจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการปรับปรุงกระบวนการนำเข้าวัตถุดิบมาแปรรูปให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น</p> <p>- ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ความร่วมมือในการผลิต การจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉิน ปรับปรุงกฎระเบียบและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน</p>

เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	<ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพบนฐานความรู้ - ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคอาเซียนบนฐานปัญญานวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่องและพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน ชีตความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสามารถในการสกัดกั้นแรงงาน ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายข้ามแดน โดยคำนึงถึงศักยภาพด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ และความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงระหว่างประเทศตามแผนแม่บทการเชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนและยุทธศาสตร์ในภาพรวมอื่นๆ - ผลักดันให้ไทยมีบทบาทหน้าที่สร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการโดยพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยกกระดับการให้บริการด้านสุขภาพและบริการสาธารณสุข ทั้งบุคลากรและมาตรฐานการให้บริการเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาค เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของ

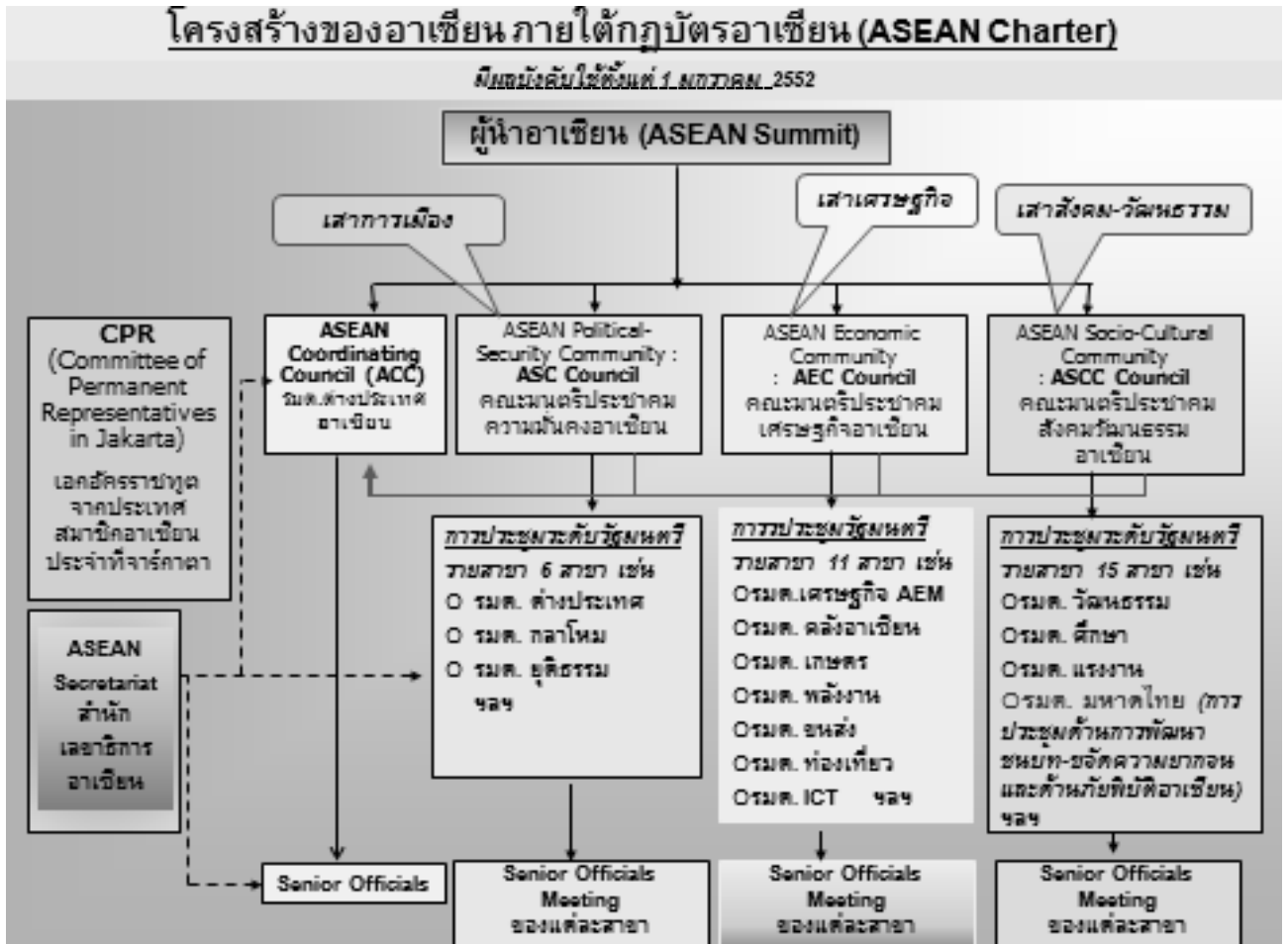
เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
	<p>- ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน</p>	<p>คุณภาพสินค้าและบริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ ในลักษณะเกี่ยวเนื่องกันผ่านกิจกรรมเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างกันอย่างเสรีและมีประสิทธิภาพ - สนับสนุนการเปิดการค้าเสรีและกำหนดแนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น โดยเร่งปฏิรูปกฎหมายเศรษฐกิจ และกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุนอย่างเป็นธรรม และผลักดันให้มีการประกาศใช้กฎหมายใหม่ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรี เช่น กฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้ง จัดทำกรอบแนวทางการตามกฎหมาย เพื่อสร้างบรรทัดฐานในการบังคับใช้กฎหมายของผู้ปฏิบัติให้มีความเป็นเอกภาพและเสมอภาค ตลอดจนพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายใหม่ๆ ที่รองรับการเปิดเสรีทางการค้า - เสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศ ในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - จัดตั้งและพัฒนากองทุนคาร์บอน เพื่อเป็นแหล่งรับซื้อคาร์บอนเครดิตและคาร์บอนออฟเซ็ทในประเทศ ตลอดจนการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง ASEAN Carbon Market ของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน - เตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการทางการค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

เสาหลักของอาเซียน	ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	รายละเอียดการเตรียมความพร้อม
		<p>ภูมิภาค โดยเฉพาะมาตรการภาษีที่เกี่ยวกับสินค้าข้างพรมแดน (Border Tax Adjustments: BTAs) ตามบทบัญญัติของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ซึ่งอาจนำมาใช้ในการเก็บภาษีคาร์บอน ณ จุดผ่านแดน การบังคับซื้อใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเก็บภาษีคาร์บอนกับสินค้านำเข้า และการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น มาตรการฉลากคาร์บอน ฉลากแสดงข้อมูลการใช้น้ำ (Water Footprint) เป็นต้น</p>

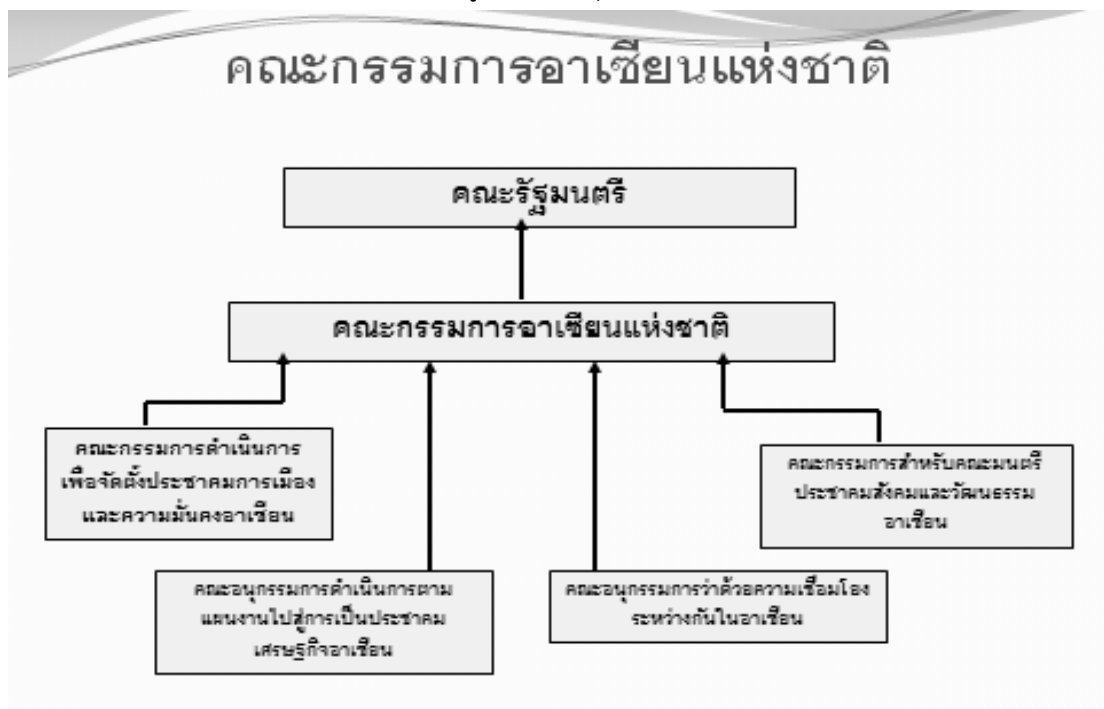
ที่มา : ทศพนธ์ นรทัศน์ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

นอกจากนี้ การดำเนินการตามนโยบายในระยะที่ผ่านมา ภาครัฐได้เตรียมความพร้อมด้านต่างๆ โดยเรียงความสำคัญจาก 1)ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม 2)ประชาคมเศรษฐกิจ และ 3)ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ตามลำดับ การที่รัฐบาลมุ่งเน้นที่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมในลำดับแรก เพราะต้องการสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียนเพื่อส่งเสริมการสร้างประชาคมในอีกสองเสาหลัก และเพื่อให้คนไทยเข้าใจอาเซียน เข้าใจการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวัฒนธรรมการกิน การอยู่ การดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันโดยผ่านระบบการศึกษา เพื่อผลักดันให้อาเซียนเป็นประชาคมของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน (ณกมล ปุณฺชเขตต์ทิกุล, 2554)

- ความก้าวหน้าและสถานะปัจจุบันของไทย

ประเทศไทยได้มีการตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 คณะกรรมการฯ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศหรือผู้แทน เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทุกกระทรวงหรือผู้แทน จำนวน 19 คน ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ประธานสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน ร่วมเป็นกรรมการ อธิบดีกรมอาเซียน เป็นกรรมการและเลขานุการ รองอธิบดีกรมอาเซียน จำนวน 2 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ รวมองค์ประกอบคณะกรรมการทั้งสิ้น 27 คน

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

1. กำหนดหรือเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และท่าทีของไทยในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมืออาเซียน
2. ประสานนโยบายและท่าทีในการดำเนินการต่างๆ ในกรอบความร่วมมืออาเซียน
3. เตรียมความพร้อมให้หน่วยงานต่างๆ ในการเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน
4. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่างๆ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนภาคประชาสังคม
5. ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

นโยบายสำคัญที่กรมอาเซียนผลักดันภายใต้คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

1. การรายงานความคืบหน้าของการสร้างประชาคมอาเซียนให้คณะรัฐมนตรีทราบ
2. การสนับสนุนการปรับโครงสร้างส่วนราชการ ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับอาเซียนโดยเฉพาะในแต่ละกระทรวง
3. การบรรจุเรื่องการสร้างประชาคมอาเซียนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11
4. การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2554)

ในการพิจารณาความก้าวหน้าและสถานะปัจจุบันในการดำเนินนโยบายผลักดันความเป็นประชาคมอาเซียน ในที่นี้จะขอเสนอตาม 3 เสาหลัก เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าในการดำเนินงานของแต่ละเสาหลักของประเทศไทย

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community)

ปัจจุบันได้มีมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยมีอำนาจหน้าที่คือ อำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนบนพื้นฐานของผลประโยชน์ของไทย อำนาจหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานในการดำเนินการเพื่อบรรลุตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และอำนาจกำหนดแนวทางในการประสานงานกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ และสำนักเลขาธิการอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประชุมคณะกรรมการประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

ตัวอย่างโครงการของภาครัฐในทางปฏิบัติ ได้แก่

- 1) มีการเผยแพร่ข้อมูลและดำเนินการด้านสนธิสัญญา ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าภาพหลัก มีการตั้งกรมอาเซียนดูแลเรื่องของอาเซียนโดยเฉพาะ
- 2) มีการประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในอาเซียน และนำข้อมูลมาเผยแพร่ปรับปรุงการทำงาน ตลอดจนวางนโยบายภายในของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อาทิ การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนเพื่อจัดทำร่างเอกสารแนวคิดดังกล่าว และร่างเอกสาร แนวความคิดว่าด้วยความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน (Concept Paper on Establishing ASEAN Defence Industry Collaboration : ADIC)

ต่อมาจึงมีการมอบหมายให้ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารเป็นหน่วยรับผิดชอบในการพิจารณาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน ให้มีการเดินทางไปศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับ กิจกรรมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลาโหมประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อรับทราบศึกษาข้อมูลและ ความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงสร้าง รวมทั้งศึกษารูปแบบความร่วมมือ การเผยแพร่เอกสารความรู้และการเตรียมการของวิทยาลัยพยาบาลทหาร เป็นต้น

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)

ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของอาเซียนเป็นลำดับแรกมาโดยตลอดในฐานะที่อาเซียนเป็นกลุ่มภูมิภาคที่มีความใกล้ชิดทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยรัฐบาลได้ใช้นโยบาย ASEAN First Policy คือ อาเซียนต้องมาก่อน เนื่องจากเห็นว่า การรวมตัวอย่างแน่นแฟ้นของอาเซียนจะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอาเซียนรวมทั้งไทยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมทั้งช่วยสร้างอำนาจในการต่อรองในกรอบการเจรจาระดับภูมิภาค และพหุภาคี และจากพื้นฐานที่แข็งแกร่งนี้ จะทำให้การเชื่อมโยงกับประเทศอื่นๆ ของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

รัฐบาลมีโครงการสร้างเครือข่ายและขยายความร่วมมือทางธุรกิจในอาเซียน หรือ ASEAN Hub โดยมีกระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีต่ออาเซียนไว้ 4 ด้าน คือ

1) **การเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน** คือ ต้องทำให้อาเซียนเป็นทั้งพันธมิตรและหุ้นส่วนเพื่อให้ประเทศไทยเป็น gateway ของอาเซียน ทั้งการค้าและการลงทุน โดยการใช้เวทีทวิภาคีที่มีอยู่และความร่วมมือในกรอบอนุภูมิภาคต่างๆ เช่น ACMECS GMS และ IMT-GT เป็นตัวช่วยผลักดัน และต้องเปลี่ยนแนวคิดการมองอาเซียนจากคู่แข่งมาเป็นหุ้นส่วน โดยการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นทั้งแก่คนไทยและผู้ประกอบการไทย โดยการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน การเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าเกษตรที่ขาดแคลน และการชักจูงประเทศที่สามเข้าร่วมในการพัฒนา เป็นต้น

2) **การเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ** คงต้องยอมรับว่า ประเทศในอาเซียนมีความหลากหลายและความพร้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป มีทั้งกลุ่มที่มีความชำนาญในด้านเทคโนโลยีกลุ่มที่เป็นฐานการผลิต และกลุ่มที่มีทรัพยากรและแรงงานสำหรับการผลิต ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีอยู่ของแต่ละประเทศให้เหมาะสม

3) **การเป็นฐานการผลิตให้อุตสาหกรรมไทย** ซึ่งอาจจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องการย้ายฐานการผลิตของบางอุตสาหกรรมออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานและแรงงานกึ่งฝีมือ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร สิ่งทอ เฟอร์นิเจอร์ แปรรูปผลิตภัณฑ์ไม้ หรือการร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

4) **การเป็นตลาดที่มีประชากรกว่า 550 ล้านคน** ซึ่งไทยจะต้องรักษาตลาดเดิมนี้นี้ไว้ให้มั่นคง และพยายามขยายออกไปให้กว้างขวางมากขึ้น

แนวทางการปรับตัวและการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนอกจากจะช่วยเสริมสร้างความสามารถของประเทศภายในกลุ่มแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสทางการค้าและการลงทุนภายในภูมิภาคให้กว้างขวางขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีการลดอุปสรรคต่างๆ ลง เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการการลงทุน และแรงงานได้อย่างเสรี ย่อมส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น และหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่ผู้ประกอบการภายในประเทศจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยหลีกเลี่ยง/บรรเทาผลกระทบในเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ โดยแนวทางการปรับตัวที่ภาคเอกชนสามารถนำมาใช้อาจพิจารณา ได้ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ อาทิ

การปรับตัวในเชิงรุก

1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น การสร้างมูลค่าเพิ่ม (value creation) การสร้าง brand name ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2. ดำเนินกลยุทธ์การตลาดในเชิงรุก โดยเจาะถึงตลาดผู้ซื้อในต่างประเทศ และศึกษาความต้องการของผู้ซื้อเพื่อพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการ

- นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านสารสนเทศที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ และให้ความสำคัญกับเรื่องการวิจัยและพัฒนา (R&D) ให้มากขึ้น เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ
- พัฒนาและสร้างความสัมพันธ์กับภาคเอกชนของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น เพื่อสร้างเครือข่าย หรือพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจ และสร้างอำนาจในการเจรจาต่อรองทางการค้า
- ศึกษากฎระเบียบในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และหากพบอุปสรรคเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าให้ประสานแจ้งหน่วยงานภาครัฐทราบเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

การปรับตัวในเชิงรับ

- เตรียมแผนการรองรับสำหรับสินค้าที่ไม่มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การทบทวน/วิเคราะห์ด้านกำลังคน เป็นต้น
- พัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะแรงงานฝีมือ และช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละสาขา และระดับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการมีความรู้ความสามารถในการใช้ ICT ตรวจสอบกฎระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการเปิดตลาด
- ศึกษาลู่ทางการค้าใหม่ๆ รวมถึงช่องทางในด้านธุรกิจอื่นๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง
- ทบทวนนโยบายการค้าดำเนินธุรกิจให้มีความยืดหยุ่น รวมถึงพิจารณาความเป็นไปได้ในการร่วมทุนกับผู้ประกอบการจากต่างชาติเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนงานภายใต้ AEC Blueprint

ประธานคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้เห็นชอบการจัดตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการตามแผนงานไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์ทำหน้าที่ประธานคณะอนุกรรมการฯ และอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศทำหน้าที่คณะอนุกรรมการและเลขานุการ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็นคณะทำงานในด้านต่างๆ ดังนี้ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554)

คณะทำงาน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. คณะทำงานด้านการค้าสินค้า	<ul style="list-style-type: none"> - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - กรมศุลกากร - สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม - สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ - สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร - กรมประมง - กรมปศุสัตว์ - กรมป่าไม้ - สำนักงานกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ - กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม - กรมวิชาการเกษตร - สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค - กรมการค้าต่างประเทศ - กรมการค้าภายใน - กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ - สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
2. คณะทำงานด้านการค้าบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - คณะกรรมการการค้าบริการ สาขาการขนส่ง - คณะทำงานพิจารณาการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการบิน - คณะกรรมการการค้าสินค้าและบริการ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - คณะทำงานย่อยด้านการค้าบริการ สาขาบริการสุขภาพ - คณะทำงานย่อยด้านการค้าบริการ สาขาการท่องเที่ยว - คณะทำงานย่อยด้านการค้าบริการ สาขาการศึกษา - คณะทำงานย่อยด้านการค้าบริการ สาขาบริการธุรกิจก่อสร้าง โสตทัศน จักจำหน่าย และบริการที่เกี่ยวข้อง - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงการต่างประเทศ - กรมพัฒนาธุรกิจการค้า - กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ - สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

คณะทำงาน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. คณะทำงานด้านการลงทุน	<ul style="list-style-type: none"> - กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ - กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย - กรมอาเซียน - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน - กรมพัฒนาธุรกิจการค้า - สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง - ธนาคารแห่งประเทศไทย - สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ - ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย - สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
4. คณะทำงานด้านการพัฒนาตลาดทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง - กรมสรรพากร - กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ - กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย - กรมอาเซียน - ธนาคารแห่งประเทศไทย - สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ - ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย - ตลาดตราสารหนี้ - บริษัทตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) - สมาคมตราสารหนี้ไทย - สมาคมบริษัทจัดการลงทุน - สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ - สำนักนโยบายการออมและการลงทุน - สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศ
5. คณะทำงานด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กรมการกงสุล - กรมอาเซียน - กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ - กระทรวงแรงงาน - กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

คณะทำงาน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - กรมการจัดหางาน - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง - กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา - กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
6. คณะทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ขนส่ง ICT พลังงาน และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์)	<ul style="list-style-type: none"> - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม - กรมการขนส่งทางบก - กรมทางหลวง - กรมการขนส่งทางอากาศ - กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี - กรมพัฒนาธุรกิจการค้า - สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ - กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - กระทรวงพลังงาน - การรถไฟแห่งประเทศไทย - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
7. คณะทำงานเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ	<ul style="list-style-type: none"> - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ - สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค - กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ - กรมพัฒนาธุรกิจการค้า - กรมการค้าต่างประเทศ - กรมการค้าภายใน - กรมทรัพย์สินทางปัญญา
8. คณะทำงานเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการคลัง - ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย - บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม - สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ - กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

คณะทำงาน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน - กรมศุลกากร - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร - ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ - กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ตัวอย่างโครงการของภาครัฐในทางปฏิบัติ ได้แก่

1) เตรียมพร้อมเพื่อรองรับเขตการค้าเสรีอาเซียน มีการแก้กฎระเบียบและกฎหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมอาทิ

- กระทรวงพาณิชย์ออก “หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนและการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง ตามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน พ.ศ. 2554”

- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เสนอพิจารณายกเลิกวันการจดทะเบียนรายได้จากเงินปันผลเพื่อมิให้ซ้ำซ้อนกับภาษีเงินได้

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบและกำกับดูแลสินค้าเกษตรและความเป็นอยู่ของเกษตรกรหรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรการรองรับการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเป็น AEC ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามเฝ้าระวังการนำเข้าสินค้าเกษตร พร้อมตั้ง Mobile Unit ระดับจังหวัดที่มีด่านนำเข้าส่งออกชายแดนใน 20 จังหวัด ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมีมาตรการปราบปรามกรณีที่เกิดมีการลักลอบเข้ามาในประเทศอย่างผิดกฎหมาย หรือบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อมิให้มีการนำเข้าอีก รวมทั้งการใช้มาตรการปกป้องพิเศษซึ่งเป็นการเก็บค่าธรรมนิยมพิเศษ เมื่อมีการนำเข้าจำนวนมากจนทำให้เกิดผลกระทบต่อการผลิตในประเทศ

- กระทรวงคมนาคม เข้าร่วมการประชุมคณะทำงานด้านการขนส่งทางอากาศของอาเซียน ครั้งที่ 24 เมื่อวันที่ 25-29 กรกฎาคม 2554 ณ ประเทศสิงคโปร์ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการของร่างแถลงการณ์เพื่อรับรองกรอบการดำเนินงานเพื่อการจัดตั้งตลาดการบินร่วมอาเซียน กระทรวงคมนาคมได้เสนอกรอบการเจรจาเพื่อการดำเนินงานความร่วมมือด้านการขนส่งภายใต้กรอบอาเซียนต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา และได้รับความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 และวันที่ 19 พฤศจิกายน 2552 ตามลำดับ คือ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ครอบคลุมการเข้าสู่ตลาด เที่ยวบินเช่าเหมา กรรมสิทธิ์ และการควบคุมสายการบิน พิกัดอัตราค่าขนส่ง กิจกรรมทางพาณิชย์ กฎหมายและนโยบายการแข่งขัน ความช่วยเหลือจากภาครัฐและการคุ้มครองผู้บริโภค ค่าภาระสนามบิน การระงับข้อพิพาท และกลไกในการเข้าร่วมกับประเทศคู่เจรจา และความร่วมมือด้านเทคนิค ครอบคลุมความปลอดภัยการบิน ความมั่นคงปลอดภัยการบิน และการจัดการจราจรทางอากาศ

2) จัดฝึกอบรมผู้ประกอบการ อาทิ

- การอบรมเตรียมพัฒนาส่งเสริมศักยภาพธุรกิจแพชั่นไทย โดยสถาบันฝึกอบรมการค้าระหว่างประเทศ กรมการส่งออก

- กรมส่งเสริมสหกรณ์ เตือนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเตรียมรับมือการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมุ่งเน้นในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาเซียนให้กับผู้แทนสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง และเตรียมความพร้อมด้านความร่วมมือทางสหกรณ์ในอาเซียน

- 3) เผยแพร่ข้อมูลและจัดสัมมนาเพื่อเตรียมตัวรับมือการเปิดการค้าเสรี เช่น
 - การสัมมนาของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน
 - การสัมมนาวิชาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ภายใต้หัวข้อ “เส้นทางการเป็นผู้นำอุตสาหกรรมการโคนมอาเซียนของไทย”
 - การจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับเป้าหมายของกระทรวงอุตสาหกรรม ตีพิมพ์ในอุตสาหกรรมสาร เรื่อง “กระทรวงอุตสาหกรรมชี้แนวทางสนับสนุนผู้ประกอบการสู่ตลาดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน “ASEAN Economic Community” (AEC)
- 4) การเปิดให้บริการเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน เช่น
 - กรมสรรพากรเตรียมเปิดใช้ภาษาอังกฤษในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
 - กรมส่งเสริมสหกรณ์พัฒนาเว็บไซต์ของกรมฯ ในการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายสหกรณ์ของไทย และโครงการสำคัญเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามาศึกษาข้อมูลของไทยได้
- 5) มีการประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในอาเซียน และนำข้อมูลมาเผยแพร่ปรับปรุงการทำงาน ตลอดจนวางนโยบายภายในของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อาทิ
 - การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกระทรวงการคลังและธนาคารกลางอาเซียน+3 [ASEAN+3 Finance and Central Bank Deputies’ Meeting (AFDM+3)]
- 6) เป็นเจ้าภาพและผู้ประสานงานในการพัฒนาความร่วมมือของประชาคมอาเซียน อาทิ
 - กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะทำงานด้านสหกรณ์การเกษตรในประชาคมอาเซียน การประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายตลาดข้าวในอาเซียน โดยเชิญผู้แทนผู้ผลิตและขายข้าวในอาเซียนมาร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการร่วมมือด้านข้าว ซึ่งเป็นสินค้าหลักที่ประเทศสมาชิกบริโภคและส่งออก และมีการพาไปดูงานด้านการผลิตข้าวของสหกรณ์ไทย ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นว่าข้าวไทยมีคุณภาพ อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือทางการค้าในกลุ่มประเทศอาเซียนได้เพิ่มขึ้น
- 7) ตั้งกองทุนต่างๆ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลง เช่น
 - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตั้ง “กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร” เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ หรือกองทุน FTA ภาคเกษตร เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าของกองทุน FTA ภาคเกษตร
 - กระทรวงอุตสาหกรรมสนับสนุนเงินทุนแก่ SMEs ในการขยายฐานการตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นการส่งเสริมศักยภาพและเสริมสร้างขีดความสามารถทางการค้า การขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศประกอบด้วย ไทย บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม จีน อินเดีย เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ โดยการสนับสนุนเงินทุน ให้แก่ SMEs ในการจัดงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ การจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) ROAD SHOW และการให้ความรู้เพื่อเตรียมพร้อมด้านการตลาด กฎหมาย การขนส่ง และพิธีการด้านการส่งออก
- 8) ปรับปรุงมาตรการ นโยบาย ตลอดจนโครงสร้างในภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ อาทิ
 - กระทรวงพลังงานปรับปรุงโครงสร้างพลังงานเพื่อไม่ให้กลายเป็นภาระของประเทศ เนื่องจากโครงสร้างราคาพลังงานถูกบิดเบือนมานาน ต้องใช้เงินจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงมาอุดหนุนราคาให้ผู้ใช้งพลังงาน กลายเป็นภาระของประเทศ ซึ่งหากปล่อยไประยะยาวจะยิ่งทำให้เศรษฐกิจของประเทศอ่อนแอ และอาจไม่พร้อมรับมือกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอีก 4 ปีข้างหน้า แต่การจะปรับโครงสร้างราคาพลังงานดังกล่าวได้จะต้องวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมไม่กระทบต่อผู้มีรายได้น้อยและไม่เกิดความสับสน

- กระทรวงคมนาคมเตรียมโครงการพัฒนาและเชื่อมโยงโครงข่ายทางหลวงเพื่อโครงการถนนอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการขนส่งของอาเซียน (ASEAN Transport Minister Meeting - ATM)

3. ประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)

- ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ปี พ.ศ.2549 ที่บาห์ลี ผู้นำอาเซียนได้แสดงเจตนารมณ์ใน Bali Concord II เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2563 ประกอบด้วยประชาคมในสามเสาหลัก ในส่วนของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการให้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Plan of Action) ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action programme-VAP) และต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามใน Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015 เร่งรัดการเป็นประชาคมฯ เร็วขึ้นอีก 5 ปี คือ จากปี พ.ศ.2563 เป็นปี พ.ศ.2558

- ในการมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) โดยจัดประชุมเพื่อยกร่างแผนงาน 4 ครั้ง (ไทยเป็นเจ้าภาพจัดครั้งที่ 1 และ 3 ระหว่างวันที่ 11-13 มีนาคม และระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม, ลาว ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 28-29 เมษายน และฟิลิปปินส์ ครั้งที่ 4 โดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 ได้ให้การรับรองแผนงานฯ

- แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่ 1. การพัฒนามนุษย์ (Human Development) 2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) 3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) 4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) 5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) 6. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) องค์ประกอบย่อยของแต่ละด้านมีดังนี้

A. การพัฒนามนุษย์

- A1. ให้ความสำคัญกับการศึกษา
- A2. การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- A3. ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม
- A4. ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ
- A5. การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์
- A6. เสริมสร้างทักษะในการประกอบการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- A7. พัฒนาสมรรถภาพของระบบราชการ

B. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม

- B1. การขจัดความยากจน
- B2. เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวอาเซียนและโลกาภิวัตน์
- B3. ส่งเสริมความมั่นคง และความปลอดภัยด้านอาหาร
- B4. การเข้าถึงการดูแลสุขภาพและส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ
- B5. การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ

- B6. รับประกันอาเซียนที่ปลอดภัยเสถียร
- B7. การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น
- C. ความยุติธรรมและสิทธิ
 - C1. การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
 - C1. การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน
 - C1. ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ
- D. ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
 - D1. การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก
 - D2. การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน
 - D3. ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - D4. ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม (อีเอสที)
 - D5. ส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตในเขตเมืองต่างๆ ของอาเซียน และเขตเมือง
 - D6. การทำการประสานกันเรื่องนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและฐานข้อมูล
 - D7. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน
 - D8. ส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
 - D9. ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด
 - D10. การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการต่อผลกระทบ
 - D11. ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน
- E. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน
 - E1. ส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน และความรู้สึกร่วมกันของการเป็นประชาคม
 - E2. การส่งเสริมและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน
 - E3. ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม
 - E4. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชุมชน
- F. การลดช่องว่างทางการพัฒนา

ตารางการดำเนินมาตรการภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของหน่วยราชการที่ดูแลด้านสังคมและวัฒนธรรม1 (มติ ครม. 12 ต.ค. 53)

องค์ประกอบหลัก	องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียน เฉพาะสาขา	หน่วยงานปฏิบัติ
A. HUMAN DEVELOPMENT		
A1. Advancing and Prioritizing Education	ASED	- กระทรวงศึกษาธิการ
A2. Investing in Human Resource Development	ASED	- กระทรวงศึกษาธิการ
A3. Promotion of Decent Work	ALMM	- กระทรวงแรงงาน
A4. Promoting Information and Communication	TELMIN	- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

องค์ประกอบหลัก	องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียน เฉพาะสาขา	หน่วยงานปฏิบัติ
Technology		- กระทรวงศึกษาธิการ
A5. Facilitating access to applied Science and Technology	AMMST	- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
A6. Strengthening entrepreneurship skills for women, youth, elderly and persons with disabilities	AMMSWD/ALMM	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน
A7. Building Civil Service Capability	ACCSM	- กพ. - กพร.
B. SOCIAL WELFARE AND PROTECTION		
B1. Poverty Alleviation	AMRDPE	- กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
B2. Social safety net and protection from the negative impacts of integration and globalization	AMMSWD	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงการคลัง
B3. Enhancing food security and safety	AMAF/AHMM	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงสาธารณสุข
B4. Access to healthcare and promotion of healthy lifestyles	AHMM	- กระทรวงสาธารณสุข
B5. Improving capability to control communicable diseases	AHMM	- กระทรวงสาธารณสุข
B6. Ensuring a drug-free ASEAN	ASOD ภายใต้ AMMTC	- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
B7. Building disaster-resilient nations and safer communities	ACDM ภายใต้ AMMDM	- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงสาธารณสุข
C. SOCIAL JUSTICE AND RIGHTS		
C1. Promotion and protection	AMMSWD	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและ

องค์ประกอบหลัก	องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียน เฉพาะสาขา	หน่วยงานปฏิบัติ
of the rights and welfare of women, children, the elderly and persons with disabilities		ความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงยุติธรรม
C2. Protection and Promotion of the rights of migrant workers	ALMM	-กระทรวงแรงงาน
C3. Promoting Corporate Social Responsibility (CSR)	AMMSWD	-กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงด้านเศรษฐกิจ (กระทรวงการคลัง/กระทรวงพาณิชย์) - สำนักนายกรัฐมนตรี - ก.พ. - ก.พ.ร. - สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
D. ENSURING ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY		
D1. Addressing global environmental issues	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
D2. Managing and preventing transboundary environmental pollution D2.1. Transboundary Haze Pollution D2.2. Transboundary Movement of Hazardous Wastes	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงอุตสาหกรรม (D2.2)
D3. Promoting Sustainable Development through environmental education and public participation	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงศึกษาธิการ
D4. Promoting Environmentally Sound Technology (EST)	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

องค์ประกอบหลัก	องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียน เฉพาะสาขา	หน่วยงานปฏิบัติ
D5. Promoting quality living standards in ASEAN cities/urban areas	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรุงเทพมหานคร
D6. Harmonizing environmental policies and databases	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
D7. Promoting the sustainable use of coastal and marine environment	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
D8. Promoting Sustainable Management of Natural Resources and Biodiversity	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
D9. Promoting the Sustainability of Freshwater Resources	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
D10. Responding to Climate Change and addressing its Impacts	AMME	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
D11. Promoting Sustainable Forest Management (SFM)	AMAF	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
E. BUILDING ASEAN IDENTITY		
E1. Promotion of ASEAN Awareness and a sense of community	AMRI/AMCA	- กรมประชาสัมพันธ์ - กระทรวงวัฒนธรรม
E2. Preservation and promotion of ASEAN Cultural Heritage	AMCA	- กระทรวงวัฒนธรรม
E3. Promotion of Cultural Creativity and Industry	AMCA	- กระทรวงวัฒนธรรม
E4. Engagement with the Community	AMMSWD	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
F. Narrowing the Development Gap (NDG)	IAI	- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - กระทรวงการคลัง

Glossary

ACCSM: ASEAN Conference on Civil Service Matters

ACDM: ASEAN Committee on Disaster Management

AHMM: ASEAN Health Ministers Meeting

ASED: ASEAN Education Ministers Meeting

ASOD: ASEAN Senior Officials on Drugs Matter

ALMM: ASEAN Labour Ministers Meeting

AMAF: ASEAN Ministers Meeting on Agriculture and Forestry

AMCA: ASEAN Ministerial Meeting Responsible for Culture and Arts

AMMST: ASEAN Ministerial Meeting on Science and Technology

AMMSWD: ASEAN Ministerial Meeting on Social Welfare and Development

AMMTC: ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime

AMMDM: ASEAN Ministerial Meeting on Disaster Management

AMME: ASEAN Ministerial Meeting on the Environment

AMRDPE: ASEAN Ministers on Rural Development and Poverty Eradication

AMRI: ASEAN Ministerial Meeting Responsible for Information

IAI: Initiative for ASEAN Integration

TELMIN: ASEAN Telecommunications and Information Technology Ministers Meeting

(กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2553)

ตัวอย่างโครงการของภาครัฐในทางปฏิบัติ ได้แก่

1) เป็นเจ้าภาพและผู้ประสานงานในการพัฒนาความร่วมมือของประชาคมอาเซียน อาทิ

- กระทรวงวัฒนธรรมและกรมประชาสัมพันธ์ได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยวัฒนธรรมและสารสนเทศ ครั้งที่ 46 (46th Meeting of the ASEAN-COCI) โดยมีผู้แทนจากประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ประกอบด้วย บรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม และผู้แทนสำนักเลขาธิการอาเซียน เข้าร่วมประชุมระหว่างวันที่ 10-12 มกราคม 2555 ณ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยการประชุม 2 คณะ ได้แก่การประชุมคณะอนุกรรมการอาเซียนด้านวัฒนธรรม (SCC) และการประชุมคณะอนุกรรมการอาเซียนด้านสนเทศ (SCI) ซึ่งมีการนำเสนอโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ในเรื่องอาเซียน อาทิ โครงการค่ายเยาวชน โครงการส่งเสริมเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมระดับประชาชน โครงการอาเซียนทีวี โครงการเว็บไซต์อาเซียน เป็นต้น

- กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับปลัดกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสมาชิกอาเซียนและของประเทศสมาชิกองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีมีโอ) (Southeast Asian Ministers of Education Organization : SEAMEO)

2) เผยแพร่ข้อมูลและจัดสัมมนาเพื่อเตรียมตัวรับมือการเปิดการค้าเสรี เช่น

- ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จัดปาฐกถาพิเศษในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2554 เรื่อง “การเตรียมการอุดมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน”

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดงานภายใต้แนวความคิด “120 ปี กรมวิทยาศาสตร์บริการ แหล่งรวมความเชี่ยวชาญ ร่วมสร้างเศรษฐกิจอาเซียน” เพื่อแสดงให้เห็นพัฒนาการ ผลงาน ความก้าวหน้าของงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของกรมวิทยาศาสตร์บริการ ที่พร้อมให้บริการและส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้า

ภาคเศรษฐกิจ สังคมของประเทศที่กำลังก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และที่สำคัญแสดงให้เห็นการผลักดันให้เกิดศูนย์เชี่ยวชาญ ศูนย์ทดสอบเฉพาะทางของกรมฯ ที่สามารถให้บริการได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการไทย ควบคู่กับการให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะทางวิชาการ การช่วยแก้ปัญหา การพัฒนาบุคลากรภาคอุตสาหกรรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งยังสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน เป็นมิติใหม่การให้บริการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมการผลักดันงานบริการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาคการผลิต การค้า และการบริการ เป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถาบันการพัฒนาสังคม จัดประชุมสัมมนาหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ระหว่างวันที่ 3-5 ตุลาคม 2554 เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวม 100 คน ทราบถึงบทบาท หน้าที่ ภารกิจ และผลกระทบที่เกิดจากประชาคมอาเซียน รวมทั้งได้รับทักษะและความรู้ในการนำเสนอ การถ่ายทอด การสอนงาน การบริหารจัดการบุคลากร และการสร้างเครือข่ายร่วมกันในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เปิดเวทีวิชาการ “เปิดเสรีอาเซียน ปี 2558: สังคมไทยก้าวทันการเปลี่ยนแปลง” เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล แกนนำกลุ่มองค์กร ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา และผู้แทนจากสถานทูตในกลุ่มประเทศอาเซียน จำนวน 2,253 คน เข้าร่วมงาน ณ ห้องรอยัลจูบิลี่ อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

- คณะทำงานการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับคณะทำงานการเกษตรและสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาฯ ขอเชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมสัมมนาเรื่อง “การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการเกษตรในส่วนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN ECONOMIC COMMUNITY : AEC)” เพื่อศึกษารวบรวมข้อเท็จจริงทั้งประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ ตลอดจนศักยภาพความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนแนวทางการป้องกันและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยมีผู้เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรธรรมชาติและด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม

3) ปรับปรุงมาตรการ นโยบาย ตลอดจนโครงสร้างในภาคส่วนต่างๆของประเทศ อาทิ

- กระทรวงศึกษาธิการจัดโครงการ CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY for KIDS: ปีแห่งการพูดอังกฤษในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นโครงการรณรงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

- กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ตั้ง “ศูนย์เชี่ยวชาญด้านวัสดุสัมผัสอาหารแห่งเดียวของอาเซียน” (ASEAN center for expertise in food contact materials) ซึ่งศูนย์นี้เป็นห้องปฏิบัติการกลางด้านวัสดุสัมผัสอาหารระดับชาติ เป็นแหล่งอ้างอิงและรับรองทางวิชาการด้านวัสดุสัมผัสอาหารแก่ผู้ประกอบการส่งออกอาหาร ตั้งเป้าพัฒนาเพิ่มศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการไทยในการเป็นแหล่งผลิตอาหารจำนวนมากสู่ตลาดโลก ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดยกล่าวถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์

4) มีการประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆในอาเซียน และนำข้อมูลมาเผยแพร่ปรับปรุงการทำงานงาน ตลอดจนวางนโยบายภายในของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ครั้งที่ 11 (The 11th ASEAN Telecommunications and IT Ministers' Meeting : 11th TELMIN) ณ กรุงเนปิดอว์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า โดยที่ประชุมได้รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาเซียน (ASEAN ICT Masterplan 2015 : AIM 2015) ในปีแรก ซึ่งมีโครงการรองรับการดำเนินงานจำนวน 17 โครงการ ได้แก่ โครงการอาเซียน ซีไอโอ ฟอรัม (ASEAN CIOs Forum) โครงการรางวัลไอซีที อาเซียน (ASEAN ICT Awards) โครงการความมั่นคงปลอดภัยเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Network Security) โครงการการนำไอซีทีมาใช้ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ICT Adoption by SMEs) โครงการเขตพื้นที่กระจายสัญญาณเครือข่ายสื่อสารข้อมูลความเร็วสูงในอาเซียน (ASEAN Broadband Corridor) เป็นต้น โดยโครงการเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาไอซีทีเพื่อมุ่งสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และที่ประชุมฯ ยังได้พิจารณาอนุมัติงบประมาณจำนวน 450,000 เหรียญสหรัฐฯ จากกองทุนไอซีทีอาเซียน (ASEAN ICT Fund) เพื่อใช้สำหรับดำเนินโครงการตามแผนแม่บทฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2556 ด้วย

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 13 การประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียน+3 ครั้งที่ 10 และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง (15 พฤศจิกายน 2554)

5) จัดสัมมนาอบรมเจ้าหน้าที่ในองค์กร ทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนกลยุทธ์ภายในองค์กร อาทิ

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำแผนกลยุทธ์สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555-25559

- กระทรวงสาธารณสุขจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การแปลงกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนสู่การปฏิบัติ ปี 2554-2558 วันที่ 29-30 สิงหาคม 2554 ณ โรงแรมโกลเด้นท์ บีช เซอ่า จังหวัดเพชรบุรี

- กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักการสาธารณสุขระหว่างประเทศจัดอบรมความรู้ให้กับข้าราชการในหัวข้อ “กระทรวงสาธารณสุขและอาเซียน”

- กระทรวงมหาดไทย เชิญผู้แทนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศอบรมความรู้ให้กับข้าราชการในหัวข้อ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และผลกระทบ - การปรับตัวของกระทรวงมหาดไทย”

● ปัญหาและอุปสรรค

สถานะปัจจุบันของประเทศไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาและอุปสรรคนั้น ได้รับการวิเคราะห์ และเป็นข้อสรุปในการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะขอยกมานำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนดังนี้

1) ผู้ประกอบการไทยขาดศักยภาพในการลงทุนในต่างประเทศรวมทั้งการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านและขาดความพร้อมต่อการแข่งขันเสรีภายในประเทศ

เนื่องจากขาดทักษะของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ขาดการรวมพลังในรูปแบบของสภาธุรกิจและกรอบการหารือภาครัฐร่วมกับเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสนอแนวการลงทุนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือรับข้อเสนอการร่วมลงทุน ทำให้เสียโอกาสในการร่วมลงทุนในกระบวนการแปรรูปเพิ่มมูลค่าในสายการผลิตร่วม ในขณะที่ภาครัฐในพื้นที่ยังขาดศักยภาพในการเป็นผู้ประสานงานกับผู้ประกอบการด้านการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งขาดการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ภาพรวมในการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในประเทศเพื่อนบ้านที่มีบทบาทเชิงรุกและสามารถสร้างเสริมผลประโยชน์ของไทย พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบทางสังคมในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อความไว้วางใจและการพัฒนาร่วมกันที่ยั่งยืน

และขาดยุทธศาสตร์ภาพรวมอย่างมีบูรณาการและแผนปฏิบัติการเชิงลึกในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ รวมทั้งเกษตรกรภายในประเทศที่ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการแข่งขันเสรีในกรอบประชาคมอาเซียน

2) แร่งงานไทยขาดการยอมรับในมาตรฐานฝีมือแรงงานและมีข้อจำกัดด้านภาษาต่างประเทศรวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาค พร้อมทั้งภาครัฐยังขาดการวางแผนงานด้านแรงงานร่วมกับประเทศที่เป็นตลาดแรงงานไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

ส่งผลให้เกิดความเสียเปรียบในการเคลื่อนย้ายแรงงานและการลงทุนจากต่างประเทศ โดยประเทศไทยขาดแคลนแรงงานมีทักษะฝีมือในสาขาที่มีความต้องการ และแม้ว่าจะมีการรับรองข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติ นักวิชาอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement) ไปแล้ว ๗ สาขา ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปนิก วิศวกร ช่างสำรวจ และนักบัญชี และอยู่ระหว่างการดำเนินการรับรองในสาขาบริการ ท่องเที่ยว แต่ยังจำเป็นต้องดำเนินการให้สามารถใช้ประโยชน์จากมาตรฐานร่วมดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกัน ไทยยังต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว แต่ยังคงขาดนโยบายที่ชัดเจนด้านการใช้แรงงานต่างประเทศ สวัสดิการและการเคลื่อนย้ายแรงงาน และมีความล่าช้าในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนและการวางแผนด้านการพัฒนาด้านแรงงานรองรับเขตเศรษฐกิจ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคมที่กระทบต่อความมั่นคงและวิถีชีวิตของคนไทยในพื้นที่ รวมทั้งประเด็นสิทธิ สวัสดิการของแรงงานต่างด้าวและเด็กไร้สัญชาติ

3) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องขาดความรับรู้อย่างพอเพียงในการใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่งภายใต้แผนแม่บทความเชื่อมโยงระหว่างกันให้อาเซียน และผลกระทบจากยุทธศาสตร์เชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ของมหาอำนาจในภูมิภาค

ขาดกลไกกลางในการบูรณาการแผนงานและโครงการในระดับพื้นที่ทำให้เสียโอกาสในการเชื่อมโยงระบบจากแนวพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ ในอนุภูมิภาค เช่น แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ และแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจอื่นๆ ภายใต้แผนงาน GMS รวมทั้งการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านระหว่างเมืองชายแดนสำคัญในกรอบ GMS และ IMT-GT ตลอดไปถึงภูมิภาคอาเซียนเพื่อโอกาสการเชื่อมโยงสู่ตลาดภายในอนุภูมิภาค ระหว่างอนุภูมิภาคต่างๆ และภูมิภาคอาเซียน และตลาดภายนอก อาทิ แผนงานพัฒนาโครงข่ายรถไฟความเร็วสูงของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพัฒนาท่าเรือยุทธศาสตร์ในอ่าวเบงกอลของจีนในพม่า และของอินเดีย การพัฒนาสร้างเชื่อมโยงภายในภูมิภาคมีความล่าช้าและมีจำนวนโครงการที่เสนอเข้าสู่แผนไม่ครอบคลุมอย่างเพียงพอ เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาด้วยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้เสียโอกาสในการเชื่อมโยงแผนงานระหว่างประเทศ

4) การมีบทบาทในเชิงตั้งรับต่อประเด็นความเคลื่อนไหวในด้านการสร้างข้อกีดกันทางการค้าใหม่ๆ อันเนื่องจากการกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีแนวโน้มมาใช้เป็นข้อกีดกันในระดับภูมิภาค

เช่น ปัญหาโลกร้อน ความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในหลายภูมิภาคของโลก ได้ก่อให้เกิดข้อกำหนดใหม่ๆ ในการเป็นตัวเลือกในการบริโภคสินค้า เช่น มาตรการฉลากคาร์บอน และข้อมูลแสดงการใช้น้ำ ซึ่งเริ่มเป็นประเด็นข้อกีดกันในบางภูมิภาคของโลก โดยไทยยังขาดความเข้าใจและเตรียมการด้านการให้ความรู้แก่ภาคธุรกิจ/ภาคการผลิตของไทยเองและการเป็นผู้นำในการให้ความรู้กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อปรับกระบวนการผลิตและเพื่อรองรับมาตรการใหม่ๆ ที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต

5) ความไม่พร้อมในการพัฒนาเขตพื้นที่ชายแดนและเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทยตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

เนื่องจากขาดการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนที่มีบูรณาการทั้งในส่วนของไทยและในส่วนที่จะเชื่อมโยงกับการพัฒนาในพื้นที่ของประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งความไม่พร้อมในด้านการร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การ

ลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์เขตเศรษฐกิจชายแดนก่อนการเกิดประชาคมอาเซียน ตลอดจนความไม่พร้อมในการพัฒนาบุคลากรและแรงงานทักษะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต ส่งผลให้เศรษฐกิจชายแดนไทยยังไม่ได้รับประโยชน์จากการเชื่อมโยงตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจอย่างเต็มที่

- 6) ข้อจำกัดที่ทำให้การขับเคลื่อนการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดนค่อนข้างล่าช้า และไม่สามารถดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือด้านการขนส่งสินค้าผ่านแดนและข้ามแดนได้อย่างสมบูรณ์

เป็นผลให้ไม่สามารถใช้โครงสร้างพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศไทยเสียโอกาสทางเศรษฐกิจและประสบกับสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงจากบริษัทต่างชาติที่มีความได้เปรียบทั้งด้านเงินทุน เทคโนโลยีและความชำนาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะธุรกิจโลจิสติกส์

- 7) ความไม่แน่นอนทางการเมืองและความมั่นคงในประเทศเพื่อนบ้าน

โดยที่ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศอยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองเพื่อสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงเพิ่มขึ้น จะต้องอาศัยเวลาในการปรับตัวให้สอดคล้องกับโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจโลก จึงจำเป็นต้องติดตามพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมเศรษฐกิจ การค้า และสังคมอย่างยั่งยืน

สำหรับข้อเสนอจากภาคประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของประเทศไทยและประชาคมอาเซียน มีข้อสังเกตจาก ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ศาสตราจารย์ อดิศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดังนี้

1. ในเรื่องของการเมืองนั้น การเมืองภายในประเทศยังกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อาทิ ความสัมพันธ์ชายแดนไทย-กัมพูชา
2. ในเรื่องของการสร้างความมั่นใจ ความไว้วางใจกันยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร
3. ในการรวมตัวกันเป็นประชาคมนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่อกกลุ่มยังมีน้อยเกินไป ทำให้เกิดความห่างเหินและไม่เป็นเอกภาพ ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
4. ยังมีความเป็นชาตินิยมสูง
5. ขาด roadmap สถาปัตยกรรมของภูมิภาคเอเชีย ประเทศในภูมิภาคจะต้องร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน เพราะว่าภูมิภาคอาเซียนนี้เสี่ยงต่อการถูกขี้นำจากประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เพราะว่าประเทศเหล่านี้จ้องที่จะแสวงหาทรัพยากรที่มีคุณค่าของภูมิภาคเพื่อประโยชน์ของตนเอง ในทางตรงข้ามประเทศในภูมิภาคอาเซียนต้องร่วมมือกันแสวงประโยชน์จากมหาอำนาจเหล่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิการเศรษฐกิจการพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา และคณะกรรมการคมนาคม วุฒิสภา, “สรุปการสัมมนา เรื่อง แผนการเชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียน”, 24 พฤศจิกายน 2553
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2553), ตารางการดำเนินมาตรการภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนของหน่วยราชการที่ดูแลด้านสังคมและวัฒนธรรม [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/docs/asean_culture.pdf [31 มกราคม 2555].
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2554), สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติและการสร้างประชาคมอาเซียน [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก www.mfa.go.th/asean/asean%20building.ppt [31 มกราคม 2555].
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2554), ASEAN ECONOMIC COMMUNITY : AEC คณะรัฐมนตรี. (2554). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554 [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก http://www.sobkroo.com/img_news/file/A48906198.pdf [21 มกราคม 2555].
- คม ชัด ลึก. (2554). วิจัยชี้คนไทยรู้เรื่องอาเซียนต่ำ แนะนำสถาบันการศึกษารับมือ [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.news.rmutt.ac.th/archives/11856> [24 มกราคม 2555].
- ณกมล ปุญชเขตต์ทิกุล. (2554). การศึกษาประชาคมอาเซียน [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://web62.sskru.ac.th/aseansskru/maxsite/?name=news&file=readnews&id=158> [22 มกราคม 2555].
- ทศพนธ์ นรทัศน์ (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://thaingo.org/web/2011/06/21/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87/> [24 มกราคม 2555].
- มติชนออนไลน์ (2554). เปิดคำแถลงงบประมาณปี 55 นายกษัยลักษณ์ วงเงิน 2.38 ล้านล้าน [ข้อมูลออนไลน์]. สืบค้นจาก NewsCenter [22 มกราคม 2555].
- สุภัฒ สงวนดีกุล, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและผลกระทบ-การปรับตัวของกระทรวงมหาดไทย, การบรรยายสำหรับผู้บริหารในระดับกรมของกระทรวงมหาดไทย และในระดับจังหวัด-หน่วยราชการ ในจังหวัด (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ VDO Conference), 1 กันยายน 2554
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, สรุปการเสวนาวิชาการ เรื่อง บนย่างก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ๒๐๑๕ : ปัญหา อุปสรรคและโอกาส, 25 มกราคม 2554 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ, สรุปการบรรยายเรื่อง “ประชาคมอาเซียน” , สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, 16 มิถุนายน 2554